

tanke på de läsare, som inte har någon större förhandskunskap. Som helhet är det en trevlig och lättläst bok, där man i ett behändigt format har samlat väsentliga fakta om sociala och ekonomiska rättigheter för den psykiskt utvecklingsstörde från barn till vuxen ålder.

Malène Holmberg

Bra läromedel i sjukdoms- och sjukvårdslära

KERSTIN ANDERSSON:

Medicinsk sjukdoms- och sjukvårdslära

Esselte Studium 186 s. Kr. f-pris exkl moms 31:— ca-pris inkl moms 37:—

En lärobok i ämnet medicinsk sjukdoms- och sjukvårdslära har saknats tills nu, då Kerstin Anderssons bok kommit ut.

Boken är avsedd för sjuksköterskeelever termin 2, elever i Åk 2 gymnasieskolan, blivande undersköterskor, ålderdomshemsföreståndare och personal inom psykiatrisk vård. Vi upplever det positivt att boken är här.

Rubrikerna ger en god överblick om bokens innehåll. Det finns bra hänvisningar mellan de olika kapitlen. Innehållet täcker i stort vad som krävs, enligt respektive läroplan för ovanstående utbildningar.

Varje kapitel börjar med förslag till repetition och integration av andra ämnen som eleven studerar. (Nivåanpassat vad gäller Åk 2 och termin 2.) Detta är en hjälp för läraren. Läroboken kan fungera som lektionsunderlag med komplettering av olikheter på det lokala planet.

För elevens del är nyckelpunkternas betoning med kursivering

av orden bra hållpunkter för minnet, även om det saknas i avsnitten om personlig vård. Målsättningen för behandling av olika sjukdomar är klart definierad vilket underlättar inläring. Fint att varje kapitel betonar "åtgärder vid utskrivning av patient" det hjälper eleven till ökad förståelse för patientens situation.

Syftet med bokens uppläggning är att undervisningen i föreläsningsform skall reduceras till förmån för diskussioner, vårdplanering, patientdemonstrationer och undervisningsronder. Boken kan fungera som en utmärkt grund för detta. Det finns många bra och sakligt motiverade synpunkter på den personliga omvårdnad patienter med olika sjukdomar behöver. Efter varje kapitel finns studieuppgifter. En del av dessa är bra som diskussionsunderlag. Man skulle önskat fler uppgifter av denna typ. I övrigt är frågorna i studieuppgifterna bra, vissa av dem dock alltför svåra.

Bildmaterialet i boken är en bra komplettering till texten, bilden om pernicios anemi undantagen. Den är för avancerad och kräver utförlig förklaring.

Vissa tryckfel har insmugit sig, t ex sid 61 där en omkastning skett mellan text och bild.

Författaren har förmåga att fånga läsarens intresse, genom tilltalande uppställning och lättläst text. För eleven är detta en förmån då innehållet är mycket värdefullt. Medicinsk sjukdoms- och sjukvårdslära kan rekommenderas både för studier och som uppslagsbok.

Ingrid Svensson, Gunvor Moqvist

Red: Lars Svenning

FSS studiedagar i Piteå

FSS hade i år förlagt sina studiedagar till Piteå. Programinnehållet var brett: socialpolitiska utvecklingslinjer, praktisk försöksverksamhet, budgeten som planeringsinstrument, lägesrapport och presentation av statliga utredningar etc.

Vi skall i det följande redogöra för några av föreläsningarna och förhoppningsvis återkomma till de andra i senare nummer.

Inledningsanförande

Föreningens ordförande, *Bengt Hedlén*, inledde. Han pekade bl a på det förändrade debattklimatet. Så var det exempelvis lättare att kring senare delen av 60-talet föra ut den socialpolitiska idédebatten än det är nu. Då var konjunkturerna rätt goda, arbetslösheten tämligen begränsad, och sådana yttre förhållanden underlättar då man ställer krav på omprövning och förnyelse. Dessa yttre förhållanden har på 70-talet blivit snävare, vilket också avspeglas i socialvårdsdebatten. Verklighetsbeskrivningarna får en dyster underton. Samhällsproblem, som visserligen är svårartade, framställs inte sällan som närmast irreparabla. Människors oro och otrygghet förstärks. Onyanserade missnöjesyttringar blir sanningsenliga utsagor om

samhället. De socioekonomiskt svaga grupperna blir särskilt hårt utsatta i ett läge då den offentliga sektorns expansionsutrymme begränsas.

Bengt Hedlén menade att brottskommissionens betänkande delvis var produkten av det ändrade debattklimatet som i sin tur var en effekt av strukturella förändringar i samhället.

Han betonade önskvärdheten av att föreningen håller samman i sin grundsyn på de sociala problemen — hur de uppkommer och hur de behandlas. Detta framstod som särskilt viktigt både mot bakgrund av normalms-dramat och det faktum att socialutredningens principbetänkande snart är färdigt. De socialpolitiska värderingar som föreningen företräder får inte överges för tillfälliga opinionssvängningar.

Bengt Hedlén avslutade med några synpunkter på den sociala utbildningen som är föremål för utredning inom ramen för U 68. Han framhöll bl a att utredningen skall pröva sin studieorganisationsmodell dels på socionom- och juristutbildningarna och dels för de fem vårdyrkena — ålderdomshemsföreståndare, sjuksköterska, medicinsk-teknisk assistent, arbetsterapeut och sjukgymnast. Avsikten är bl a att få fram en gemensam basutbildning, dels för socionom- och juristutbildningarna och dels för de fem vårdyrkena, och därvid också bygga in möjligheter att skapa utbildningar som svarar mot den utveckling som sker av nya yrkesroller. Han ansåg det emellertid olyckligt att nu lägga fast exempelvis socionomutbildningen i detalj innan man ännu genom socialutredningen vet vilken roll exempelvis socialrätten kommer att spela i den framtida socialvården. Personligen trodde han att man kommer att behöva arbetsteam med en gemensam grundläggande referensram med en stark öppen-

vårdsinriktning, och att socialcentralerna underlättar för fördjupade samarbetsformer, vilket kräver en delvis annorlunda utbildning.

Utvecklingslinjer inom svensk socialpolitik

Statssekreterare Göte Fridh hävdade i sitt anförande att många i början på 60-talet talade om att socialpolitiken hade spelat ut sin roll. Det behövdes inte några nya sociala reformer. Verkligheten blev en annan. 1960-talet blev ett mycket viktigt utvecklingsskede för socialpolitiken. Dess andel av de totala resurserna ökade med 80 procent. Han exemplifierade med arbetstidsreformer, lagen om allmän försäkring, utvecklingen av de första ATP-pensionerna, bostadstilläggen osv.

Det nya välfärdsbegreppet kunde enligt Fridh inte enbart avse den ekonomiska grundtryggheten utan borde också omfatta hälsa, utbildning, sysselsättning och arbetsförhållanden, bostad och bostadsmiljö, social trygghet, kultur-, rekreations- och fritidsaktiviteter.

Om socialpolitiken skall kunna medverka i denna utveckling krävs att den har en fast förankring i grundläggande politiska värderingar och en övergripande reformpolitisk målsättning. Socialpolitiken är ett viktigt led i en *jämlikhetspolitik* vars mål är att utjämna de ekonomiska och sociala klyftorna i samhället. Jämlikhet, solidaritet och demokrati hör ihop. Ett hårt segregerat samhälle kan inte vara demokratiskt annat än i rent formell mening. Att främja en demokratisk utveckling — politiskt, ekonomiskt och socialt — är därför en viktig socialpolitisk uppgift.

Ett annat viktigt mål för socialpolitiken är självfallet *tryggheten*. Under de tidigare reformskedena stod den ekonomiska tryggheten i förgrunden. Den är fortfarande

grundläggande. Men de socialpolitiska intentionerna har vidgats till att omfatta en trygghet i vidare bemärkelse.

Socialpolitikens uppgift angavs vara att medverka till att *förbättra människornas levnadsvillkor* i vid mening. Därmed vidgas frågan till en mera total syn som sträcker sig långt utöver den utveckling man söker mäta med BNP.

Göte Fridh sa vidare att den svenska socialpolitiken kommer att få stor framtida betydelse. Främst genom vidgningen av välfärdsbegreppet. Reformpolitiken kommer att omfatta vidgade och intensifierade insatser på allt flera av de områden som gäller människornas levnadsförhållanden och livsvillkor. Den kommer att mer än tidigare markera behovet av förebyggande insatser inte bara på det individuella planet utan också genom ökat socialpolitiskt inflytande över samhällsplaneringen. Överhuvudtaget kommer de generella insatserna i det framtida förebyggande arbetet att väga tungt.

Det är viktigt att det vidgade socialpolitiska reformarbetet på olika fält utformas i kontakt med de många människorna och deras organisationer. Socialpolitikens värden och mål måste förankras hos de många människorna. Ett vidgat välfärdsbegrepp innefattar också en helhetssyn som får många konsekvenser. Den kommer bl a att ställa ökade krav på samarbete och samordning mellan olika socialpolitiska funktioner.

Kunskaper om den sociala verkligheten måste utgöra grunden för reformpolitiken. De insikterna måste politikerna få både förmedlat genom social forskning, utredningar och kartläggningar och genom direkta erfarenheter av hur de många människorna upplever sin vardags-situation och inte minst genom

deras organisationers krav på förbättringar och reformer. Den fackliga rörelsen spelar här en viktig roll, vilket bl a arbetsmiljöreformen är ett exempel på. Det är genom en konsekvent politisk handlingslinje som utvecklingslinjerna blir social reformpolitik, avslutade Göte Fridh.

Riktlinjer för den kommunala socialvården

Generaldirektör *Bror Rexed* markerade i sitt anförande bestämda riktlinjer för den kommunala socialvården. Han formulerade ett fempunktsprogram, som han menade skulle tjäna som handlingsprogram för socialstyrelsens agerande.

1. Utveckling av socialvården från individuella till generella åtgärder

I detta innefattades en ökad satsning på förebyggande, uppsökande och rehabiliterande insatser. Socialvårdens direkta inflytande i stadsplane-frågor ansågs självklara. Den individuella socialhjälpens skall reduceras genom förbättringar inom främst socialförsäkringssystemet.

2. Helhetssyn

Förutom det självklara i att se individens/familjens problem i dess komplexa sammanhang markerades också ett avståndstagande från en symtominriktad socialvård. Behandling/service/åtgärder måste inriktas mot människors normala livssituation och livsmiljö och institutionslösningar undvikas.

3. Frivillighet

Bror Rexed gjorde klart att tvångsåtgärderna som behandlingsinstrument var entydigt negativa. Gällande lagstiftning har bristfälligt definierade kriterier för sådana ingripanden. De bygger i inte oväsentlig grad på diffus mora-

lism och vidskeplighet. Han förordade tvångsåtgärdernas skiljande från den sociala lagstiftningen.

4. Öppen vård

Viktigt med lagarbete där medlemmarnas olika kunskap, erfarenhet och utbildning tillvaratas. Kritisk mot institutionella säravdelningar. Åldringsvårdens orientering bort från traditionell institutionsvård togs som exempel på ett bra sätt att lösa vård- och servicebehov.

Alternativ i form av hemmahos, familjeterapi etc måste vidareutvecklas.

5. Servicelinjen

Socialvårdens ändrade roll måste primärt baseras på serviceinriktning. Socialvårdens resurser ställs helt enkelt till den enskildes förfogande och i avgörande utsträckning på dennes villkor. Denna inriktning bör självfallet också prägla socialvårdens agerande i sociala miljöfrågor/samhällsplanering.

Bror Rexed betonade avslutningsvis att den avgörande förutsättningen för principprogrammets genomförande var en motsvarande resursförstärkning.

Årsmötet

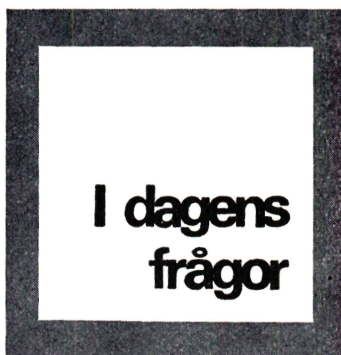
Vid årsmötesförhandlingarna blev det ganska hårda diskussioner i några frågor. Det gällde den nya styrelsens sammansättning, föreningens reaktion på brottskommissionens betänkande och vidgningen av medlemsrekryteringen. I strid mot valberedningens förslag (ett par namn) fick den nya styrelsen följande utseende

Ordförande Bengt Hedlén
John Lovén
Arne Borg
Carl-Axel Dahl
Sven Fisk
Edgar Grumert

Leif Holgersson
Bertil Johansson
Birger Stark
Birgit Svärd-Olsson
Villy Wiklund

Till sammankallande i den under årsmötet helt nyvalda valberedningen utsågs Sven Olof Johansson, Malmö.

Efter diskussion antogs förslag till riktlinjer för en vidgad medlemsrekrytering. Styrelsens handläggning, upprop och remissyttrande i anslutning till brottskommissionens betänkande godkändes.

Red: Sten Söderberg

Minskad alkoholkonsumtion — ökat fylleri

Riksskattverkets alkoholstatistik för första halvåret 1973 visar att spritdrycksförsäljningen ökat något trots skattehöjningen den 1 januari 1973. I övrigt noteras nedgång för vin och samtliga maltdrycker utom lagrat lättöl. Antalet omhändertaganden för fylleri steg med 7 procent från första halvåret 1972.

Försäljningen av spritdrycker för förtäring uppgick under första halvåret 1973 till 25,3 milj liter, vilket innebär en ökning